

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
ЦЕНТЪР ЗА МАГИСТЪРСКО ОБУЧЕНИЕ
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

Приета от ФС (протокол №/ дата): 2/06.03.2020

УТВЪРЖДАВАМ:

Приета от КС (протокол №/ дата): 6/24.02.2020

Декан:

(доц. д-р Христина Благойчева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ПРЕВЕНЦИЯ НА НАРУШЕНИЯ В БАНКИТЕ“

ЗА СПЕЦ.: „Банков мениджмънт“; ОКС „магистър“ – дистанционно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО

СЕМЕСТЪР: 10 за СС и СНУ, 12 за ДНДО

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 210 ч.; в т.ч. аудиторна 9 ч.

КРЕДИТИ: 7

РАБОТЕН ЕЗИК: български

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	9
В т.ч.:	
• ЛЕКЦИИ	6
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	3
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	201
В т.ч.:	
• КОНСУЛТАЦИИ	5
• САМОПОДГОТОВКА	196

Изготвили програмата:

1. ....
(доц. д-р Недялко Вълканов)

2. ....
(доц. д-р Любомир Георгиев)

Ръководител катедра: .....
„Финанси“ (проф. д-р Стефан Вачков)

I. АНОТАЦИЯ

Целта на дисциплината е да даде базисни и специализирани знания за противодействието на нарушенията в банковата сфера. Лекционният курс е съобразен със съвременните теоретични постановки, принципи и практики на водещи наднационални институции (Базелския комитет за банков надзор, Групата за финансово действие, Международния валутен фонд, Wolfsberg Group, Egmont Group, COSO), нормативната база в Европейския съюз и у нас, практики на водещи банкови групи и др.

Разглеждат се спецификата на банковите нарушения, регулаторната и надзорна рамка за противодействие, възприетите стандарти в областта на вътрешнобанковия нормативен контрол, профилът на службите за нормативно съответствие, инструментариумът за противодействие на редица нарушения и престъпления: изпиране на пари; финансиране на незаконни дейности, измами на клиенти с отделни банкови продукти и услуги; нелоялно поведение на персонала и други. Специално внимание се отделя върху позиционирането и дейността на специализираните звена за нормативно съответствие и на службите за вътрешен банков контрол. Представена е и проблематиката, свързана с офшорните финансови центрове. Отделна тема е посветена на бизнес етиката и корпоративната социална отговорност в качеството им на саморегулаторни механизми за недопускане на нарушения.

На тази основа могат да се формират разбирания за същността на банковите нарушения и възприетите механизми за противодействие. Приложението на знанията и уменията се изразява в способността на студентите да формират собствени компетенции по отношение недопускането на различни финансови нарушения в банковата система.

Получените знания и умения имат практическо приложение в работата на ангажираните с осигуряване на нормативно съответствие и осъществяване на вътрешна контролна дейност, експертите в областта на външния одит, мениджърите на отделните кредитни институции, работещите в сферата на контрола на риска, както и специалистите от сферата на финансовия надзор.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
ТЕМА 1. БАНКОВИТЕ НАРУШЕНИЯ КАТО ВИД ИКОНОМИЧЕСКА ИЗМАМА	
1.1.	Дефиниране на понятието „икономическа измама“
1.2.	Модел „триъгълник на измамата“ и класификация „дърво на измамите“
1.3.	Банкови измами и нарушения – видове и специфика
1.4.	Оценка на риска от нарушения в банковите институции
1.5.	Индикатори за установяване на нарушения
ТЕМА 2. РЕГУЛАТОРНА И НАДЗОРНА РАМКА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ	
2.1.	Институционална рамка на регулаторния режим
2.2.	Глобални политики, принципи и стандарти
2.3.	Национална рамка за противодействие
2.4.	Вътрешнобанкови нормативи

ТЕМА 3. ОСИГУРЯВАНЕ НА НОРМАТИВНО СЪОТВЕТСТВИЕ (COMPLIANCE)	
3.1.	Compliance в обхвата на концепцията „ръководство, управление на риска, съответствие“ (GRC)
3.2.	Дейността compliance – възникване и основни компетенции
3.3.	Същност и специфики на compliance функцията
3.4.	Обхват и позициониране на дейностите от сферата на compliance
ТЕМА 4. ВИСОКИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПОМОЩ НА НОРМАТИВНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ	
4.1.	Високотехнологични compliance решения
4.2.	Сътрудничество с компаниите от сферата на RegTech
ТЕМА 5. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ВЪТРЕШНОБАНКОВАТА КОНТРОЛНА ДЕЙНОСТ	
5.1.	Същност на системите за вътрешен контрол
5.2.	Рисково базиран подход при вътрешната контролна дейност
5.3.	Модел ERM на COSO
5.4.	Механизми за постоянен контрол
5.5.	Служба за вътрешен одит – основни компетенции
5.6.	Одитни проверки – видове, подготовка, провеждане
ТЕМА 6. ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ КАТО ОСОБЕН ВИД ФИНАНСОВО ПРЕСТЪПЛЕНИЕ	
6.1.	Същност и етапи на процеса „изпирание на пари“
6.2.	Модели за изпирание на пари чрез бизнеса
6.3.	Механизми за изпирание на пари чрез финансовата система
6.4.	Индикатори за установяване изпирание на пари в банките
ТЕМА 7. ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ ОТ БАНКОВАТА СИСТЕМА	
7.1.	Базисен инструментариум за превенция
7.2.	Рисково базиран подход за противодействие
7.3.	Политиката „Познавай своя клиент“ и режими за клиентска идентификация
7.4.	Мониторинг и докладване на съмнителни операции
7.5.	Дейността „AML compliance“
ТЕМА 8. ОФШОРНИ ФИНАНСОВИ ЦЕНТРОВЕ	
8.1.	Възникване и основни характеристики
8.2.	Офшорни банки, фирми и операции
8.3.	Уязвимост от укриване на капитали и изпирание на пари
8.4.	Стандарти на Групата Wolfsberg в областта на кореспондентското банкиране
ТЕМА 9. БИЗНЕС ЕТИКА И ОБЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ	
9.1.	Политики в сферата на корпоративната социална отговорност
9.2.	Основни компоненти на корпоративната етична програма
9.3.	Кодекс за поведение и професионално-етичен кодекс
9.4.	Системи за докладване на нередности

III. МЕТОДИ НА ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ¹

Учебни ресурси. За подготовката по дисциплината студентите могат да ползват: електронни лекционни материали; електронно учебно помагало; мултимедийни презентации в допълнение към някои от темите, аудио и видео материали, както и допълнителни материали, качени на платформата за дистанционно обучение.

Учебни дейности. Обучението по дисциплината включва предоставяне на пълен комплект електронни учебни материали по всяка тема, възможност за дистанционно изготвяне на задание за текущ контрол, както и осигуряване на обратна връзка със студентите чрез платформата за електронно обучение.

IV. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№ по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Индивидуално задание за текущ контрол	1	100
	Общо за семестриален контрол:	1	100
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (присъствен тест с отворени и затворени въпроси)	1	101
	Общо за сесиен контрол:	1	101
	Общо за всички форми на контрол:	2	201

V. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Електронни учебни материали по дисциплината „Превенция на нарушения в банките“, качени в платформата за дистанционно обучение на ИУ – Варна.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Вълканов, Н. (2019). Банковата система и прането на пари. Варна: Е-Литера Софт.
2. Вълканов, Н. (2019). Compliance в помощ на финансовото регулиране. Варна: Наука и икономика.
3. Георгиев, Л., Н. Вълканов (2014). Финансово посредничество. Варна: ИК Стено.
4. Динев, Д. (2012) Икономическите измами. Част 2: Риск, Разкриване, Разследване и Превенция. София: ИЕПИ.

¹ Методите за подготовка и провеждане на обучение се представят в съответствие с утвърдената Инструкция за разработване на учебна програма за дисциплина в дистанционна форма на обучение на Икономически университет – Варна.

5. Вълканов, Н. (2016). Чрез Compliance мениджмънт към регулаторна ефективност във финансовия сектор. // В: Сборник студии, "Финансовата наука - между догмите и реалността". Варна: Наука и икономика, с. 400-445.
6. Вълканов, Н. (2013). Същност и позициониране на дейността "AML Compliance" в архитектурата на съвременната банкова организация, Сборник студии „Финанси и устойчиво развитие“. Варна: Издателство „Наука и икономика“, ИУ – Варна, с. 314-358.
7. Вълканов, Н. (2007) Световната и българската банкова практика срещу прането на пари. // Финанси, с. 60-70.
8. Madinger, J., S. Zalopany (2006) Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators, Second Edition, CRC Press.
9. Mills A., P. Haines (2015). Essential Strategies for Financial Services Compliance. Second Edition, Wiley&Sons Ltd.
10. Steinberg, R. (2011) Governance, Risk Management, and Compliance: It Can't Happen to Us - Avoiding Corporate Disaster While Driving Success, John Wiley & Sons.

НОРМАТИВНА БАЗА И РЕГУЛАТОРНИ СТАНДАРТИ:

1. Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, Официален вестник на ЕС, L 141/73, 20.05.2015 г.
2. Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма и за изменение на директиви 2009/138/ЕО и 2013/36/ЕС
3. Закон за мерките срещу изпирането на пари, обн. ДВ, бр. 27 от 27 март 2018 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 29 ноември 2019 г.
4. Наредба №10 на БНБ за вътрешния контрол в банките, обн. ДВ бр. 108 от 12.12.2003 г., посл. изм. и доп., бр. 102 от 2006 г.
5. Bank for International Settlements (2005) Compliance and the Compliance Function in Banks, Basel.
6. Bank for International Settlements (2012) Core Principles for Effective Banking Supervision.
7. Bank for International Settlements (2011) The Internal Audit Function in Banks.
8. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation (The FATF Recommendations), updated February 2018.
9. COSO (2004). Enterprise Risk Management - Integrated Framework (Executive Summary).
10. COSO (2017). Enterprise Risk Management Integrating with Strategy and Performance (Executive Summary).
11. The Wolfsberg Group. Wolfsberg Standards (2002-2017).